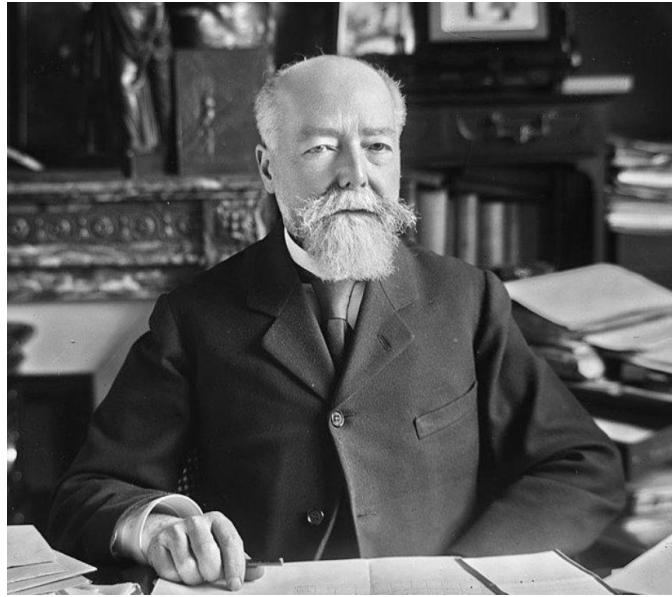

HỘI ÁI-HỮU BIÊN-HOÀ

Website: <https://www.bienhoatx.com>

Email liên lạc: datlam1951@yahoo.com

Hội Ái-Hữu Biên-Hoà hân hạnh giới thiệu đến quý vị bài: **Toàn Quyền Đông-Dương, Ông Joseph Athanase Paul Doumer** được đồng hương **Huỳnh H. Hiền** sưu tầm gửi về đóng góp trên diễn đàn Hội. Hội chân thành cảm tạ tác giả. Kính mời. **Trân trọng.**

TOÀN QUYỀN ĐÔNG-DƯƠNG, ÔNG JOSEPH ATHANASE PAUL DOUMER

Toàn Quyền Đông-Dương (1897-1902) và Tổng Thống Cộng Hoà Pháp (1931-1932), ông Joseph Athanase Paul Doumer là một chính khách người Pháp, sinh năm 1857. Ông làm Toàn Quyền Đông Dương từ 1897-1902. Sau đó, ông làm Tổng Thống Pháp

từ 1931-1932. Ông bị một phần tử quá khích người Nga ám sát năm 1932. Cuốn hồi ký Xứ Đông-Dương là cuốn sách viết riêng về giai đoạn ông làm việc ở Đông-Dương.

Là con của một công nhân đường sắt, Paul có một tuổi thơ vất vả, 12 tuổi đã phải tự mình kiếm sống bằng nghề thợ khắc. Nhưng ông là một người rất có nghị lực và ý chí học tập. Năm 20 tuổi, ông đỗ cử nhân Toán, rồi sau đó đỗ cử nhân Luật và trở thành một chuyên gia trong lĩnh vực tài chính. Ông tham gia đảng cấp tiến và từ nhà báo trở thành nghị sĩ của đảng cấp tiến. Ông cũng có mối quan hệ rộng với các tập đoàn tài chính, công nghiệp lớn của Pháp.

Năm 1895, ông là Bộ Trưởng Tài Chính Pháp. Năm 1897, sau khi Toàn Quyền Đông Dương Armand Rousseau bị bệnh chết ở thuộc địa, chính phủ Pháp cử Paul Doumer sang tiếp tục công việc của Armand. Từ đây, Đông Dương chuyển sang một bước ngoặt lớn. Paul là một Toàn Quyền vừa mềm dẻo, vừa cứng rắn. Ông ép triều đình nhà Nguyễn phải đóng cửa Nha Kinh Lược Sứ để tập trung quyền lực vào tay Toàn Quyền. Ông muốn Bắc Kỳ và Trung Kỳ phải chuyển sang chế độ trực trị, chứ không phải chế độ bảo hộ. Ông dứt khoát chia Đông Dương ra làm năm xứ: Bắc-Kỳ, Trung-Kỳ, Nam-Kỳ, Ai-Lao và Cao-Miên – với chiến lược chia để trị.

Dưới thời Doumer, hạ tầng cơ sở của Đông-Dương được xây dựng, kiến thiết ào ạt. Ông muốn biến Đông-Dương thành thị trường tiêu thụ của công nghiệp Pháp; đồng thời, muốn khai thác triệt để tài nguyên từ Đông-Dương. Muốn thế phải có bến cảng, đường xá, cầu cống... Chính trong thời gian này, cầu Doumer – sau này đổi tên thành cầu Long-Biên, được xây dựng. Cây cầu này được coi là một kỳ quan của Đông-Dương thời ấy. Cũng thời

gian này, Doumer còn cho xây dựng cầu Thành Thái (tức cầu Tràng-Tiền) bắc qua sông Hương ở Huế và cầu Bình-Lợi bắc qua sông Sài-Gòn. Ông xây dựng cảng Hải-Phòng, thiết kế xây dựng đường sắt Đông-Dương nối với Vân-Nam. Tuyến đường sắt này mãi đến 1937 mới hoàn thành. Ông nhiệt tình với việc xây dựng đến nỗi báo chí Pháp mỉa mai ông là người theo chủ nghĩa đường sắt.

Ông cũng chính là người đã ủng hộ và hậu thuẫn công việc nghiên cứu của Yersin, đồng ý xây dựng thành phố Đà-Lạt và đưa cây cao su vào trồng, hình thành nên những đồn điền cao su tạo hàng hoá xuất khẩu. Dưới thời cai trị của Paul Doumer, Hà-Nội là thành phố Châu-Á đầu tiên có điện. Công bằng mà nói, ông đã làm được rất nhiều việc cho xứ Đông-Dương. Ông là một nhà cai trị, một nhà kinh tế giỏi, nhưng trước hết ông là một người yêu nước chân chính. Ông yêu nước Pháp - tổ quốc ông với tình yêu nước nồng nàn. Trong Thế chiến thứ nhất, ông có năm con thì bốn người gia nhập quân đội và hy sinh cho tổ quốc. Với lòng yêu nước nhiệt thành ấy, khi làm Toàn Quyền Đông-Dương, ông muốn lá cờ tam tài của nước Pháp phải được bay cao ở Châu-Á, làm rạng danh cho đất nước. Do vậy, ông muốn Đông-Dương thuộc địa của Pháp phải được phồn vinh – phồn vinh để phục vụ nước Pháp. Ông muốn Đông Dương phát triển – phát triển để trở thành thị trường cho nền công nghiệp Pháp. Ông biết công cuộc chinh phục đã xong và bây giờ là lúc phải khai thác thuộc địa. Muốn khai thác hiệu quả thì phải hiện đại hoá xứ Đông-Dương, biến nó thành mảnh đất thực sự của người Pháp. Để làm thế thì phải trực trị, không cho An-Nam thống nhất, mà chia thành ba phần tách khỏi nhau. Để thực hiện được mưu đồ ấy, thực hiện kế hoạch ấy thì phải có tiền, tức là phải khai thác, bóc lột thuộc địa và người dân phải đóng góp, phải chịu sưu cao thuế nặng.

Paul Doumer là một tay thực dân chính công, ông hành động hoàn toàn vì lợi ích của nước Pháp. Nhưng ông là một nhà kinh tế có tài và có tầm nhìn. Chính do vậy, người Pháp có lợi nhưng xứ thuộc địa cũng được hiện đại hoá, Tây-Phương hoá. Một đất nước theo kiểu Tây-Phương được công nghiệp hoá, đô thị hoá, hiện đại hoá đã manh nha hình thành.

* Trích: L'Indo-Chine Francaise: (Souvenirs) by Paul Doumer – 1905

Huỳnh H. Hiền

